

„Ahol igaz szeretet van, ott lakik Isten – énekeljük: ahol az emberek önfeláldozó szeretetben túllépnek önmagukon, ott van jelen a jóság feltétlen energiája, amit Istennek nevezünk. Ma gyakran halljuk, tapasztaljuk, hogy kevesebb hívő ember jár templomba. Régebben ez máshogy volt. Rengetegen jártak templomba, körmenetek voltak, sok ministráns volt, mindegyik faluban pap volt, mennyi esküvő, keresztelő volt és sorolhatnám... Nyugat-Európáról is nem beszélve... szép nosztalgia, de mit mutat a valóság?

Először is tisztázni kell, hogy mit is jelent hívőnek vagy kereszténynek lenni. Először is nem azt jelenti, hogy „templomba járunk”; inkább, hogy „*Krisztus Lelke birtokában vagyunk.*” Az üresedő templomok képe egyben mutatják (negatívan nézve), hogy ez lehet a jövő Egyházának, a templomok, a kolostorok, vallási közösségek nélküli Egyház metaforája, képe. Ha a világ nem tér meg, ez lesz a jövőképe az Egyháznak? A világ az világ lesz mindig. Akkor az Egyház, ha nem tér meg és nem változik meg? Lehet. Az egyháznak és a vallásnak egy formája mindig változott, de a lényege nem. Vagy itt az ideje, hogy felkészüljünk valamilyen más egyházformára? Lehet. Ezt nem kell, hogy negatívan vegyük. A mai üresedő templomok a jeruzsálemi üres sír metaforája lehet: „*Nincs itt! Felkelt! Megelőz titeket Galileába – ott látni fogjátok!*”

Milyen jelei vannak a jövő egyházának? Hol lehet majd megtalálni az élő Istent? Isten mindenhol jelen van, hisz lélek. Jelen van az Egyházban, a liturgiában, a szentségekben, de igazán a „saját szívemben,” az Istennel való és az emberi kapcsolatokban. Isten ott van **„azokban, akik éheznek, szomjaznak, szegények és üldözöttek. Ha nem szolgáljuk és nem segítjük őket, örökre hiányozhat”**. Az eddigi teológiai klasszikus, Karl RAHNER azt mondja: „Ez lesz a „névtelen (anonim) keresztényekben” is, lehet messze túl az egyház látható határain... azokban, akik vágnak utána, akik keresik őt, de még nem fogalmazódott meg bennük az Isten fogalma. Lehet, hogy éppen a keresők egyre táguló világába – ez mindenekelőtt a mai Galilea, ahová el kell mennünk –, hogy Krisztust elhozzuk oda, másrészt, hogy ott is keressük és megtaláljuk Krisztust.

Mi, akik hívőknek tarjuk magunkat, nem rendelkezünk olyan Krisztusi monopóliumával, hogy erre csak nekünk van kizárólagos jogunk.

A keresők világa nem a klasszikus tradicionális misszióra vár, arra, hogy mindenkit megtanítsunk körülöttünk, és igyekezzünk minél előbb „megtéríteni” mindenkit és a mai egyházi kereszténység intézményi és mentális határai közé taszítani. Ma másról van szó: radikálisan ki kell tágítanunk meglévő mentális határainkat a másokkal folytatott őszinte és gondos párbeszédre.

A hitünk titkai azok a keresztény hit titkai, amelyek ebben az időszakban is lejátszódnak, és tükrözik a mai egészen különleges zárt és üresedő templomok idejét is.

A koronavírus-járvány idején átélt húsvéti ünnepek, így paradox módon talán sokkal inkább keresztény ünnepek voltak, mint máskor. Miért? Mert a bezárt templomok és a nehéz megpróbáltatások, fájdalmak és szorongások időszaka sajátos módon illeszkedett a húsvéti drámához.

Idézzük vissza, hogy azokban a vasárnapi szentbeszédekben az üres templomokban és a kamerával szemben igyekeztünk a hívő emberekre gondolni, akik rendszeresen járnak templomokba, de érdekes módon pont a keresők igen széles közösségéhez is elért. Igaz, hogy nem volt személyes, de elért.

Ez lehetne az az alapértelmezett helyzet, jel is és kihívás egyben, hogy közelebb kerüljön az egyik ember a másikhoz. Hogy közelebb kerüljön az ember Istenhez, hogy megszólítható legyen. Igen, lehet, hogy ez az idő bizonyos jele volt ennek. De persze amiről az elején szó esett, hogy ez egy figyelmeztető jel is lehet. Hogy a koronavírus-járvány idején le kellett zárni az üres templomokat, és az emberek elszoktak attól, hogy a hitüket gyakorolják. És lehet később valóban kiürülhetnek. Valahol tényleg oda kell figyelni az egyházon belül is ezekre a jelekre, lényegét, Krisztus tanítását természetesen megtartva, de lehet, hogy egy lelki reformon, egy paradigmaváltáson, egy bizonyos gondolati struktúrák megreformálásán kell elgondolkodnunk.

Talán ez az időszak, esélyt adott és kihívást is egyben, hogy elgondolkodjunk azon, hogy ha nem járunk rendszeresen templomba, akkor tulajdonképpen miből is áll a keresztény identitásunk. És mi tartja fenn a hitünket, ha már nincs lehetőségünk templomba járni?

De most inkább szemben állunk azzal a ténnyel, hogy olyan időt élünk át, hogy üresednek a templomok, hogy fogyatkozik a hívek száma. Társadalom, Európa és benne számtalan nemzet, amely idáig kereszténynek vallotta magát, nevezte magát valahol fakul. Statisztika és a számok is erről beszélnek. Nem kell, hogy ez feltétlenül negatív legyen vagy hogy ez veszélyt jelentene, ha tömegek eltűntek. Lehet, hogy nem lesz mennyiség, de lesz minőség. A keresők sokasága és nyitottság a természetfeletti felé lehet a kiinduló pont, arra, hogy az emberi természet talajába az isteni kegyelem működni kezdjen. Természetesen újra kell evangelizálni és katekizálni. Hol? Mindenhol. Hogyan? Mindennel: személyesen, a médián keresztül. Bevetni minden eszközt, amivel megszólítható az ember.

„Az ember egy befejezetlen projekt” - mondja Teilhard de Chardin. Lehet, hogy a mai emberiség és a mai kereszténység a továbbfejlődés küszöbén áll, hogy közelebb kerüljön az ún. „Omega-ponthoz,” – és ez lehet az a pont, hogy tovább haladjon, megtalálja Istent, megtalálja

önmagát. Persze sok mai humán gondolkodó és ideológia az mondja, hogy: **nem az Isten elérése a cél, hanem az ember megvalósítása a cél.**

Bizonyos értelemben Nietzsche aláírta volna azt a mondatot, hogy "az ember az út": az ember nem más, mint átmenet, híd a szuper emberhez – ÜBERMENSCH-hez.

De tudjuk, hogy az ember számára csak Isten lehet az a kiinduló és a beteljesülő „Omega pont”. És erre az embernek rendelkezésre áll a jelen idő, és árulkodnak az idők jelei – mint amolyan Aggiornamento a második vatikáni zsinat idejét megelőzve.

A Szentírásban számtalan helyen olvashatunk arról, hogy Isten terveiben milyen szerepet kap az idő. Jézus megjelent Galileában, és kijelentette: *„Betelt az idő”* (Mk 1,15). Szent Pál apostolnál: *„Mikor pedig eljött az időnek teljessége, elküldte Isten az ő Fiát”* (Gal 4,4). És sok más helyen. Láthatjuk, hogy Isten az időt is felhasználva viszi végbe akaratát.

Életünk véges volta miatt fontos, hogy jól osszuk be időnket. Odafigyeljünk az idők jeleire is. A földi pályánk sokkalta rövidebb, mint ahogyan azt emberi nézőpontunkból sokszor látni véljük. Fontos, hogy Istennek tetsző életre törekedjünk, tehát a rendelkezésünkre álló időt (is) a legjobban használjuk fel. Ezért nem mindegy, hogy az idő múlik vagy telik.

A 90. zsoltárban olvassuk: *„Taníts minket úgy számlálni napjainkat, hogy bölcs szívhez jussunk”* (Zsolt 90,12). A bölcsesség elérésének és növelésének egyik útja, hogy minden napunkat az örökkévalóság szemszögéből szemléljük. Teremtő Istenünk az örökkévalóság magvát is szívünkbe plántálta. Annak tudatában, hogy számot kell adnunk majd az időnkéről, és megminősített vagy megszentelt időről. Mert tőle kapjuk minden időnket. Ezért kell, hogy jól használjuk fel azt.

C.S. LEWIS, keresztény író és irodalomtörténész, jól értette ezt a gondolatot, mikor a következőt mondta: *„Ha figyelmesen olvassuk a történelemkönyveket, akkor fel fogjuk ismerni, hogy azok a keresztények tettek a legtöbbet a jelenvaló világért, akik a legtöbbet gondoltak az elkövetkező világra.”* – tehát nem azok, akik a jelen világnak éltek.

Az emberi élet ideje tehát nem olyan, mint a tárgyak ideje, nemcsak KRONOS – mert ez az idő múlik, egy irányba megy mint a víz a folyóban, mint az óra ideje a naptárban. Hanem az emberi élet ideje lehet KAIROS is – a lehetőségek ideje, a beteljesült idő: valamire vagy valakire. *„Mindennek megvan a maga ideje, minden cselekvésnek, tettnek megvan a maga ideje.”* stb. - olvassuk a Predikátor könyvében.

Mindennek megszabott ideje van, megvan az ideje minden dolognak az ég alatt... a születésnek, a meghalásnak. Megvan az ideje az ültetésnek, az ültetvény kitépésének. Megvan az ideje az ölésnek, a gyógyításnak, a rombolásnak, az építésnek... Megvan az ideje a sírásnak,

a nevetésnek, a gyásznak, a táncnak. Megvan az ideje a kövek szétszórásának, a kövek összerakásának + a hallgatásnak, a beszédnek. (Préd 3,1-8)

Milyen az a jelen idő, amire a mai idők keresői várnak, amivel meg lesznek szólítva? Nevezzük őket a jelen idő Zakeusainak. Vagy mihez van itt az idő? Mit árulnak el az idők jelei? Vagy milyen jelet ad nekünk Isten, ahogy Jézus idejében utalt arra, hogy olvassuk el a prófétáknál?

Itt az idő arra, hogy tevékenyek legyünk elsősorban. Tegyük is meg és keressük Isten akaratát. Szedjük össze a köveket. Takarítsuk el őket, hogy a kődobálásnak és a megkövezésnek véget vessünk. Köztünk, emberek között, nemzetek között, a politikában, a családokban, a társadalomban, a politikában, a vallások között. Elég volt. Itt az idő a közelségre.

Híres filozófus és gondolkodó Martin HEIDEGGER szépen és frappánsan megfogalmazta, hogy: „A technika átlépte az ember távolságát, de nem hozta közelebb az embereket”. Talán előre látta azt a folyamatot, hogy a létezők elbűvölik az embert. Az ember az értelmét a technikára fogja kiélezni és a bölcsesség le fog zülleni számítógépes intellektussá, tudományos könyvek tudományos ülésekké fajulnak, az ember elfelejti az igazi létét.

Vagy inkább a világ vált számunkra kicsivé? És a lenni vagy létezni bonyolulttá, vagy kevésbé átláthatóvá. Ma tényleg semmilyen rendeltetési hely nem akadály vagy nem válik elérhetetlenné. Heideggernek tényleg igaza van: a távolság legyőzése még nem azt jelenti, hogy közelebb kerültünk egymáshoz.

A KÖZELSÉG MEGTEREMTÉSE lelki feladat, melyet nem delegálhatunk semmilyen technikai műszer terjeszkedésére, amely a világunkat irányítsa. S hogyan születik meg a közelség? Ez a kérdés csak variánsa lehet annak, amit a farizeusok Jézus felé idéznek: *„Hogy ki az én felebarátom.”* A válasz ma is ugyanaz: Te legyél a közeli, te váljál közelivé.

Az idő a közelség megteremtésére az ideje annak, hogy összeszedjük a köveket. A világunk teli van szétszórt kövekkel, melyek nehezek, élesek és veszélyesek. Azzal, hogy újra arra használni fogjuk újra olyanok is lesznek. Szükséges, hogy eltávolítsuk életünkből a régi vitákat, a sok tisztázatlan dolgot, félreértést, csalódottságot, meg nem bocsájtott bűnöket – mert ez minden kővé alakulhat, ez minden átváltozhat az előítéletek bálványává és ellenségeskedéssé. Ezek elválasztják egymástól az embereket, nemzeteket, kultúrákat és vallásokat. Erre kell fordítani az időt, hogy ezek a bálványok, a kövek eltűnjenek. Ez bizonyára nagyon nehéz feladat! De ez ahogy a német mondja: **AUFGABE – feladat...** de a szó belsejében benne van szintén a **GABE – ajándék** is. A feladat után ott lesz a jutalom, az ajándék is, nekem és másoknak is.

Itt van a mai közel-keleti térség. Jézus Jerikóból Jeruzsálembe vezető úton találkozott és megszólította Zakeust. Ma is itt vezet az az út a Palesztin és az Izrael területein keresztül, amin Jézus járt 2000 évvel ezelőtt. De most az a baj, hogy tele van útzárásokkal, katonákkal, erőszakkal, háborúval. Ma mehetne arra, vagy menne arra Jézus? Itt tett számtalan csodát és találkozott emberekkel, beszélgetett és meglátogatta Zakeust is. Sajnos a mai kor Zakeusainak nemcsak apró fügefalevelek gátolják, hogy lássák Jézust, hanem fegyverek, gyűlölet és erőszak gátolják. Vagy ott van Ukrajna vagy Jemen. És ez csak egy pár a sok olyan hely közül, ahol a gyűlölet bálványai, a fegyverek halmazai vannak. Lehetséges, hogy túl látni ezeken a gyűlölet falain és meglássuk annak lábait aki „a jó hírt és a békét hozza?”

Jézus meghívása nem szűnik meg, ma sem, hogy közel akar lenni hozzánk és vendég lenni a mi házunkban is – nemcsak Szentföldön, nemcsak Jerikóban. Hanem földkerekség minden egyes helyére a békéjét akarja vinni ma is. Vagy már az emberek szótárából eltűnt ez a szó? Vagy ha beszélünk is a békéről, akkor miért nem tesszük is meg? Vagy ha tesszük is, miért nem gyakrabban, állandóan? Miért nem lehet felcserélni a bosszú, a gyűlölet, az erőszakot, a haragot békességre, megértésre ahogy Jézus mondta anno a nyolc boldogságokban a Tábor helyen, hogy: **„Boldogok a békességben élők, mert Isten fiainak hívják majd őket.”**

Emanuel LEVINAS azt állította, hogy Isten nem jelenik meg máshogy köztünk csak a másik ember arcán keresztül - a felebarát arcán keresztül. A másik ember arca tiszta, csupasz, mezítelen és sebezhető – de pont ezzel, hogy arca tekintete ránk szegeződik kötelez is, illetve lekötelez feltétlen hatással. Újra emlékeztet bennünket és felidézi bennünk azt, hogy hivatva vagyunk a mások iránti felelősségre. Felelősség elé vagyunk állítva és ragadnunk kell azt a feladatot, amiről KAIN lemondott: **ki vagyok én, talán őrzője a testvéremnek?**

Éppen a felelősségben mutatkozik meg a szeretet értelme és lényege. Az ember arra hivatott, akár tetszik neki akár nem, akár tudatosítja akár nem, hogy felelős másokért is. Ez az emberi tulajdonságának a legsajátosabb hivatása – és érvényes minden egyes emberre. Az ember értelmes lény és személy is egyben és kötelezi őt a felelőssége, még mielőtt erről maga eldöntené. Felelős mindenért és mindenkiért maga körül, tetteiért, szavaiért. Azzal, hogy létezik a világban rossz, nem felelünk – ez tévedés. Ne gondoljuk, hogy semmiféleképpen nem érint bennünket. De igen, kissé-kevésbé mindenkit minden. Pont ez adja meg az értelmet amennyire az ember értelmes, hogy felelősek vagyunk egymásért. Istenbe vetett hit LEVINAS szerint pont abban nyilvánul meg hogy fáradhatatlan felelősséggel vagyunk a másik iránt.

Johann Baptist METZ a híres felszabadítás teológia képviselője azt állítja, hogy a **szolidaritás** koncepcióját is ki kell bővíteni az áldozatok, a szenvedők, a szegények szolidaritásával. Ahogy Jézus beállt a sorba és várta, hogy János keresztelje meg. Jézusnak nem

volt szüksége bűnbánatra, nem volt bűne, mégis megkérte Keresztelő Jánost, hogy keresztelje meg őt. Eggyé akart válni velünk emberekkel. Szolidaritást vállalt a bűnös emberiséggel. Ezért a szolidaritás kölcsönös segítség vállalás is egyben; Jézus Krisztus által az Isten részt akar venni az emberi életben.

Sajnos a világ az önkiszolgálás eszméjét kínálja. Saját magam válogathatom meg mit akarok, mi tetszik. Az ember elfelejtette nem a válaszokat, hanem a kérdéseket. Hogy ki vagyok, miért vagyok. Hiányzik a SZOLIDARITÁS. Hiányos, felületes vagy gyenge az emocionális világa. És itt jön el az a svédcsavar, amit nem lát be az ember, hogy nem lehet leszűkíteni az emberi életet csak az emberi kapcsolatokra, csak az emberi életre. Az ember és az Isten egybe tartoznak. Sajnos Isten nélkül az ember saját maga létét (egzisztenciáját) fogyasztja el, illetve emészti fel. S a végeredmény az ÜRESSÉG, a belső lelki világ elszegényesedése. Az ember saját magának válik áldozatul. Az ún. „minőséges” földi élet és a jólét még nem boldogság. Ezek azok az ÜRESEDŐ TEMPLOMOK, ahogy szent Pál apostol mondja: *Nem tudjátok, hogy testetek a bennetek lakó Szentlélek temploma, akit Istentől kaptatok? Nem tudjátok, hogy nem vagytok a magatokéi?* És az ember tényleg nem önmaga Isten nélkül.

Jézus szolidaritása szintén az ő felkiáltása a kereszten: *Istenem, Istenem miért hagytál el engem.* Jézus átkölcsönözte ezt a hangot minden elhagyatott, kizsákmányolt, elfelejtett, elhallgatott és erőszakot tapasztalt emberektől. Itt vállal szolidaritást, együttérzést és eggyé válik velük. Ez az igazi emberszeretet – felebaráti szeretet. Ehhez kell hasonlóvá válnunk, ahogy tudunk. Jézus ezzel szüntetett meg minden akadályt az ember és ember között, hogy kiüresítette önmagát a kereszten. Mindenestől szeret.

Az élet nemcsak az események folyamata - KRONOSZ. Hanem az is, hogy elgondolkodjunk azon - mi miért van, hogy megtaláljunk az élet értelmét – KAIROSZ-t. Ma elszabadult az emberi szenvedély, amely észrevétlenül a személy torzulása felé halad. **Itt az individualizmus, a nárcizmus, a hedonizmus** – azt teszem, amit akarok; az lehetek, aki akarok. Az ember bálványimádó lett és ez sok áldozatot szül maga körül, mert az ember a másik emberen keresztül valósítja meg sokszor önző vágyait.

Itt is figyelmeztet bennünket Szent Pál apostol a Korintusi levélben a szabados életmód elkerülésére: *Minden szabad nekem, de nem minden hasznos. Minden szabad, csak ne váljak semminek a rabjává.*

Az EGO-ja uralja az emberi személyt. Az ipsum tengelye körül forog az ember. Az „ipszáció” kifejezés érdekes módon a lélektanban azt jelenti, hogy az embernek nincs öröme. Ilyen ember legfeljebb a feszültségtől szabadul meg - kis ideig. Egyéniségének felsőbb rétegei

„éheznek”. Cselekedete után a felhúzott fantázia villánya hirtelen kialszik: a normális fáradtságon túl kiábrándultság, keserűség önti el. (*„omne animal post coitum triste”- a párzás után is minden állat szomorú*) Borzalmas ürességet érez. Az ipszáció lehet a nem megoldott konfliktus-helyzetek kifejezése is. Az ipszáció tünet. Gyermekkorban a habituális ipszáció oka a tudni-vágyáson kívül a szeretethiány - a gyermek elhagyottsága, az örömtelen magány. Erre egyetlen orvosság vanm, a szeretet.

Isten Jézusban már kinyilvánította önmagát és szeretetét. Ezzel rámutat a helyes döntésre és igazi értékekre is, az igazságra – a teljes igazságra. *„Szem nem látta, fül nem hallotta, emberi szív fel nem fogta, amit Isten azoknak készített, akik szeretik őt. Nekünk azonban Szentlelke által kinyilatkoztatta ezt Isten”* (1 Kor 2)

A világ, a média gyakran megtéveszt bennünket, félrevezet, hazudik nekünk vagy nem mutatja a teljes igazságot. Tudjuk, hogy megtévesztés iskolájának legfőbb képviselője és a hazugság atyja pont maga a Gonosz. A legnagyobb taktikája az, hogy bemutatja az igazságot, de csak, mint a féligazságot. És a féligazság sokszor a legnagyobb hazugság, ahogy mondja Søren KIERKEGAARD: *„Kétféle módon tehetnek bolonddá. Az egyik, hogy elhitetik veled a hazugságot. A másik, hogy visszautasítod az igazságot.”* Vagy ha hallgatagok maradunk ugyanúgy a féligazságok csapdájába esünk, mint ahogy Robert Louis STEVENSON véli: *“A legkegyetlenebb hazugságot sokszor a hallgatás fejezi ki.”* Dan BROWN regényíró DA VINCI KÓD című filmjében ezt teljes mértékben tapasztalható és látható, hogy a féligazságok a legnagyobb hazugságok.

Az újkori Zakeus a megtévesztő féligazságok fügefá levelein keresztül láthatja az igazságot.

ENGEDNI KELL, HOGY SZERESSEN ISTEN. ENGEDJÜK BE A SZERETETET ÉLETÜNKBE. JÉZUS A SZERETET, A NYITOTTSÁG, A KERESÉSBEN FOG MEGISMERNI ÉS LEHÍVNI A FÜGEFÁRÓL AHOGY ZAKEUST. ÉS HA ISTEN A HÁZUNK, SZÍVÜNK VENDÉGE LESZ ÍGY TUDUNK KÖZELÍTENI MINK IS A MÁSIK EMBERHEZ, SZOLIDÁRISOK LENNI MÁSOKKAL, A SZENVEDŐKKEL, AZ ÁLDOZATOKKAL ÉS A MÁSIK EMBER ARCÁN EZÁLTAL AZ ISTEN ARCÁT IS LÁTHATJUK. AMEN.”